

Prikaz slučajeva kršenja osnovnih ljudskih prava u Srbiji

18. april - 30. april 2025. godine

Sloboda izražavanja

Muškarci iz Pionirskog parka zabranili novinarki da snima

Novinarka Insajdera sprečena je da snimi prilog iz Pionirskog parka gde se i dalje nalazi kamp navodnih studenata koji žele da uče. U kampu se trenutno nalazi manji broj muškaraca koje obezbeđuje policija. Nepoznati muškarci su, naočigled policije, zabranili novinarki Ireni Stević da snima. Policija nije reagovala na ovakvo postupanje muškaraca i nije omogućila novinarki da se bezbedno kreće na javnoj površini. Inače, Pionirski park je već mesecima ograđen, a nakon skupa SNS-a u Beogradu proširio se i na ulicu ispred Narodne skupštine. Lica koja se nalaze u postavljenim šatorima izrazito su neprijateljski raspoložena prema novinarima/kama nezavisnih medija. Među onima koji se nalaze u šatorima prisutne su uglavnom starije osobe, koje očigledno nisu studenti, ali i dalje nije poznato zašto su oni okupirali javne površine i do kada će tu ostati.

Pritisak na Univerzitet i na građane/ke koji podržavaju studentske proteste

Poslednjih nedelja intenzivirani su represivni institucionalni mehanizmi sa ciljem vršenja pritiska na sve one koji podržavaju studentske blokade. Protiv rektora beogradskog Univerziteta, podnete su dve krivične prijave od strane Miloša Pavlovića, studenta koji je govorio na mitinzima Srpske napredne stranke, a koji u javnosti predstavlja grupu takozvanih studenata koji žele da uče. Rektor je na osnovu krivične prijave saslušan i u policiji. Zbog podrške studentima/kinjama, profesor Medicinskog fakulteta u Kragujevcu Aleksandar Cvetković, razrešen je sa funkcije tutora od strane Uprave ovog fakulteta neposredno nakon što je govorio na protestu. Četvorica radnika Glavne pošte u Novom Sadu tvrde da su dobili otkaz zbog učešća u 16-minutnim komemorativnim blokadama saobraćaja kao i zbog podrške i učešća u protestima i generalnom štrajku. Pored toga, i zaposleni na RTS-u koji su podržali studentsku blokadu javnog medijskog servisa, i članovi njihovih porodica, targetirani su od strane pro-režimskih medija, a njih petoro je pozvano i na informativni razgovor u Bezbednosno informativnu agenciju. Institucionalni pritisci deo su šire strategije za suzbijanje kritike i za obeshrsbrivanje građana/ki od učešća u društveno-političkom životu.

Starting tužio više osoba

Firma koja je bila angažovana kao podizvođač na rekonstrukciji Železničke stanice u Novom Sadu, Starting, tužila je ukupno sedam osoba zbog navodnog "narušavanja poslovnog ugleda i kreditne sposobnosti". Među tuženima su građevinski inženjeri, profesor, advokat, arhitekta, novinarka KRIK-a i jedan narodni poslanik. Zajedničko svim tuženima je da su javno postavljali pitanja kako niko iz ove firme nije procesuiran zbog rušenja nadstrešnice u Novom Sadu i da su ukazivali na korupciju i propuste u radu koji su za sada prošli nekažnjeno. Firma sa višemilionskim godišnjim dobitima tuži 7 pojedinaca za narušavanje poslovnog ugleda, a ovakav tip tužbi u javnosti poznatiji je kao strateške tužbe protiv učešća javnosti.

Sloboda okupljanja

Policija napala studente/kinje i građane/ke u Novom Sadu

Desio se prvi pokušaj nasilnog razbijanja studentske blokade od strane policije ispred Fakulteta sporta i fizičkog vaspitanja u Novom Sadu, 28. aprila. Policija je gurala okupljene studente/kinje i građane/ke, udarala ih pendrecima i prskala ih suzavcem. Povređeno je više osoba, a među njima i studentkinja koja je vozila bicikl do Strazbura, a koja je zadobila blaži potres mozga zbog toga što je policajac štitom udario u glavu. Povređena je i profesorka Filozofskog fakulteta, koju je policajac kako navodi "podigao i tresnuo o zemlju". Urgentnom centru se obratila 31 osoba zbog povreda dobijenih u sukobu sa policijom ispred DIF-a. Posebno zabrinjava činjenica da su imena povređenih studenata/kinja završila u tabloidu Informer, što je nastavak curenja poverljivih podataka iz institucija. Interventna jedinica policije i žandarmerija su došle na poziv dekana ovog novosadskog fakulteta - Patrika Drida koji je još prošle nedelje ušao na fakultet i cepao transparente studenata tvrdeći, bez ikakvih dokaza, da je većina studenata protiv blokade. U opštem metežu koji je nastao zbog policijske intervencije, pozlilo je i Dridu, a predstavnici/e vlasti optužile su okupljene za nasilje nad dekanom. Privedeno je više osoba, među kojima i jedan student. Na poziv studenata građani/ke su se i okupili kako bi sprečili ponovan ulazak dekana međutim, ovoga puta je došla i policija koja je prvi put od početka blokada intervenisala na jednom od fakulteta u Srbiji. Prekomerna upotreba sile od strane policije je pokazatelj u kom će pravcu vlast u narednom periodu pokušati da se izbore sa studentskim i građanskim protestima i blokadama i pokazatelj je odsustva namere režima da se kroz dijalog i ispunjenje zahteva reši trenutno stanje. Do ovog nasilja nad demonstrantima dolazi u nedelji kada je Srbiju posetio Komesar za ljudska prava Saveta Evrope Majkl O'Flerti, koji je u saopštenju pozvao vlasti da "osiguraju bezbednost demonstranata, da unaprede radno okruženje za organizacije civilnog društva i branilaca ljudskih prava, kao i da izbegavaju stigmatizaciju demonstranata kroz diskurs koji pogrešno karakteriše demonstracije kao obojenu revoluciju."

Incidenti i pritisci na studente/kinje i građane/ke

Studenti/kinje i građani/ke duže od dve nedelje blokirali su ulaze u Radio televiziju Srbije, ukazujući na neadekvatan rad javnog medijskog servisa koji je od početka studentskih protesta i blokada više puta targetirao studente/kinje u maniru pro-režimskih televizija. Jedini zahtev koji je postavljen da bi se blokada obustavila je da skupštinski Odbor za kulturu i informisanje raspiše izbor za nove članove Saveta REM-a što je po zakonu trebalo već do sada da se uradi nakon što je prethodni proces obustavljen povlačenjem nezavisnih kandidata zbog višestrukih proceduralnih nepravilnosti i zloupotrebe celokupnog procesa od strane vlasti. Nepoznata ženska osoba nožem je krenula na okupljene ispred RTS-a u Takovskoj ulici u noći 18. aprila, ali je ona neutralisana i veći incident je izbegnut. Ispred RTS-a su se par dana kasnije našla i dva muškaraca koja su provocirala okupljene građane/ke i studente/kinje. Incident je zabeležen ispred objekta RTS-a na Košutnjaku, gde je muškarac pokušao kolima da prođe kroz blokadu. Još jedan pokušaj razbijanja blokade kolima desio se na Novom Beogradu. Zaposleni na Institutu fakulteta medicinskih nauka u Kragujevcu pokušao je fizički da izbaci dvojicu studenata iz zgrade fakulteta. Od strane starije gospođe, fizički je napadnuta i žena koja se vraćala sa protesta ispred RTS-a. Starija žena se nalazila u improvizovanom kampu ispred Skupštine Srbije i napala je ženu zbog toga što je duvala u vuvuzele i tom prilikom joj nanela povrede zbog čega je napadnuta žena završila u Urgentnom centru. Ne samo da starija gospođa nije bila privedena, već upravo suprotno - napadnuta žena je bila privedena i dodatno je targetirana na pro-režimskim medijima uz objavljivanje slike nje i njene ćerke. Nasilje nad demonstrantima adresirao je i Komesar za ljudska prava Saveta Evrope. U saopštenju Majkl O'Flertija se navodi: "Vlasti treba da izbegavaju stigmatizaciju demonstranata putem diskursa koji demonstracije pogrešno prikazuju kao 'obojenu revoluciju'. Ovo je važno kako se građani ne bi okrenuli protiv studenata, čime bi se stvorio rizik od daljeg nasilja prema njima, poput naletanja automobila na demonstrante ili njihovog prebijanja palicama, što smo već videli u proteklim mesecima". Pored fizičkih napada, zabeleženi su i drugi oblici pritiska. Studentkinji koja ima crnogorsko državljanstvo, a koja studira u Srbiji je zabranjen ulazak u zemlju uz obrazloženje da predstavlja pretnju po bezbednost građana/ki Srbije. Ovo je još jedan u nizu primera slučajeva zabrane ulaska u Srbiju stranim državljanima. Studentkinja kojoj je zabranjen ulazak je važno je napomenuti, svedok u slučaju nasilnog incidenta kada je grupa muškaraca napala studente Pravnog fakulteta i tom prilikom povredila 7 studenata/kinja. Uprava Medicinskog fakulteta u Nišu zapretila je da će pokrenuti postupke protiv studenata u blokadi. Sve to, deo je represivnog institucionalnog pritiska koji se sprovodi prema studentima kako bi se prisili da obustave blokade.

Sloboda udruživanja

Pretnje smrću ekološkom aktivisti

Ekološkom aktivisti Nemanji Jovanoviću, koji se bavi zaštitom Milićevog brda u Beogradu, upućene su pretnje smrću od strane muškarca koji je posrednik između prodavaca i kupaca placeva na ovoj lokaciji. Na ovom brdu poslednjih godina je intenzivirana gradnja kuća, iako nije u pitanju građevinsko zemljište, a aktivisti/kinje inicijative "Odbranimo Milićevo brdo" su konstatno izloženi pretnjama i različitim pritiscima zbog svog aktivizma.